

Vesti

Nove rubrike

Nakon novogodišnjih i božićnih praznika, Centar za američke studije nastavio je sa radom. Novu kalendarsku godinu započimo sa dve nove rubrike u Newsletteru. U prvoj rubrici „KULT-US“, koja je zamenila „SRB-US CV“, Vukašin Zorić će se baviti američkom kulturom, umetnošću, američkim filmovima, serijama, romanima, stripovima i drugim ostvarenjima s ciljem da nam približi američku kulturu i umetnost i objasni istorijski i društveni značaj ključnih dela američke kulture. Već na narednoj strani možete pogledati prvi tekst u okviru ove rubrike.

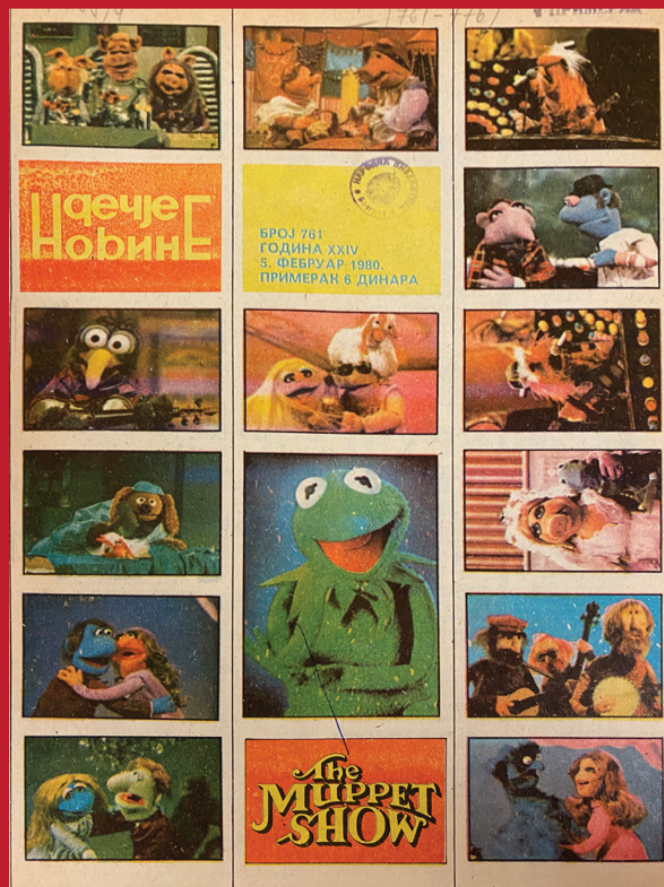
Druga nova rubrika biće posvećena predstavljanju saradnika Centra za američke studije – mastera i doktoranata sa Filozofskog fakulteta, mladih istraživača, kustosa i alumnista Filozofskog fakulteta koji se bave temama vezanim za američku istoriju, kulturu i umetnost, ili temama iz srpsko/jugoslovensko-američkih odnosa. Ovde ćete moći da pročitate njihove kratke biografije, teme trenutnih istraživanja i da saznate više o njihovim interesovanjima. Na poslednjoj strani možete videti prvu izdvojenju biografiju.

Nadamo se da ćete uživati u čitanju!

Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu

Centar za američke studije nastavlja rad na projektu „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“ u saradnji sa Narodnom bibliotekom Srbije. Istraživači Centra i NBS u štampi iz perioda hladnog rata („Politika“, „Ilustrovan politika“, „NIN“, „Dečje novine“, „Politikin zabavnik“, „Bazar“, „Duđa“) istražuju uticaj američkih filmova, muzike, crtanih filmova, nauke i srpsko-američke ekonomske saradnje na svakodnevni život u Srbiji.

Sudbina Manifesta sudbine

Tokom većeg dela 19. veka širenje Sjedinjenih Država ka Pacifiku dobrom delu Amerikanaca nije predstavljalo prosto osvajanje ili ekonomsku nužnost, nego uzvišenu, sudbinsku misiju. Razvijeno je verovanje, zvano Manifest sudbine (Manifest destiny), o božanskom providenju koje podržava američku ekspanziju i, samim tim, širenje slobode i progresa. Poznat i paradigmatičan likovni prikaz ovog verovanja je slika Džona Gasta „Američki progres“ (1872). Sam slikar nije rođen u SAD. Po rođenju je bio Berlinac, ali se kao dete preselio na američki Srednji zapad. „Američki progres“ nije plod samo Gastove uobrazilje. Koncept slike razradio je sa naručiocem, Džordžom Krofutom, izdavačem magazina koji je promovisao naseljavanje Zapada.

Kolumbija, personifikacija američke Republike, kreće se od svetlog Istoka ka mračnom Zapadu. Ona je plavokosa belkinja, obučena u belu haljinu, koja kao da lebdi nad zemljom. U desnoj ruci joj je školski udžbenik, a levom rasprostire telegrafsku mrežu. U kosu joj je udenuta zlatna zvezda. Iza nje su vidljivi urbani Menhetn i Bruklin, a putem koji je ona utrla kreću se kočija, pokrivena kola i parne lokomotive. Pred njom – bekstvo. Užasnutih lica, pred Kolumbijom se povlače polunagi američki starosedeooci, bizoni i druge divlje životinje. Šta li će biti sa njima ako ih Kolumbija sustigne na svom putu ka Tihom okeanu?

Ova slika malog formata, 29,2x40cm, u vreme svog nastanka bila je izraz gledišta belih Amerikanaca po kojima je Zapad trebalo najpre ukrotiti, pa civilizovati. Danas je ona izvor o ideologiji koja je, pravdajući se progresom, uništila čitavu urođeničku civilizaciju, i koja je najavila uspon SAD kao svetske sile.

U drugoj polovini 20. veka u Sjedinjenim Državama, kritički pogled na Manifest sudbine, koji insistira na njegovom naličju, počeo je da se mestimično

▲ „Američki progres“, Džon Gast, 1872.

▲ Triksi, „Dedvud“, HBO

▲ Dedvud

javlja, da bi na početku 21. veka postao veoma zastupljen u američkim akademskim krugovima. Delo koje otelovljuje kritički pogled na američku ekspanziju je kulturna serija u produkciji HBO, „Dedvud“ (2004–2006). Tvorac serije, Dejvid Milč, smestio je radnju u Dedvud, naseobinu na indijanskoj teritoriji, nedugo nakon Bitke kod Litl Bighorna (1876). Junake je zasnovao na stvarnim ličnostima, isprepletavši stvarne događaje, koje je rekonstruisao iz istorijskih izvora, sa izmišljenim. Tako Dedvudom šetaju legende Divljeg zapada „Divlji“ Bil Hikok i Kalamiti Džejn, vlasnik bordela „Gem Theater“ Al Sverendžen i šerif Set Bulok.

Razvoj Dedvuda počinje pronalaskom zlata u obližnjim brdima. Serija prikazuje na koji način je ideja o brzom bogaćenju motivisala anglosaksonske naseljenike da dođu na Zapad, kao i tretman potlačenih grupa (žena, urođenika, Afroamerikanaca, Kineza i kornvoljskih rudara).

Slikom američke ekspanzije u seriji ne dominira uzvišena Kolumbija. Ipak, prisutna je plavokosa belkinja obučena u belo – prostitutka Triksi, koja se bori za ličnu autonomiju i emancipaciju. Nedaće koje su zadesile Triksi i ostale žitelje Dedvuda prikazuju ono što je Kolumbija skrivala, a to je složeni svet iza idealizovane slike američkog progresa.

Jugoslovenski studenti iz Amerike na Beogradskom univerzitetu

Na jesen 1934. na studije u Beograd stigla je grupa od jedanaestoro studenata jugoslovenskog porekla iz Amerike. Prema članku objavljenom u „Politici“ (1. februara 1935) ovih jedanaestoro „**pravih Amerikanaca (imaju američke pasoše, rodili su se u Novom Svetu, između sebe engleski govore)**“ dobili su priliku preko raspisanog konkursa za školovanje u Jugoslaviji da studiraju na Beogradskom univerzitetu – sedmorica studenata upisali su medicinu, jedan pravo, a tri studentkinje filozofiju. Bez obzira na to što nisu govorili jezik, što je bio jedan od glavnih izazova sa kojim su se susreli prilikom dolaska u Beograd, u članku je istaknuto da je ipak „**želja za Starim Krajem bila jača od svih prepreka**“. Pored toga, u svojim izjavama za „Politiku“, studenti su naglasili da im u Beogradu najviše nedostaju sportske aktivnosti koje su imali u Americi, pre svega „**bejzbol, volibad i basketbol**“. U želji da popularizuju i da

nastave da se bave ovim sportovima i u Jugoslaviji („**Pravo je da i Beograd vidi bejzbol**“), studenti su iz Amerike poručili opremu za bejzbol kako bi organizovali utakmice i u Beogradu.

Iako su se njihovi utisci o Beogradu razlikovali, svi su tvrdili da je svakodnevn život u ovom gradu podjednako brz kao u Americi, pa čak i „**da se mnogo više radi nego u Americi**“. Konačno, posebno su naglasili i to da nikako ne mogu da se naviknu na „**upisivanje [ocena], overavanje indeksa i skupljanje potpisa**“, što je praksa koja muči studente na Univerzitetu u Beogradu i danas.

„Politika“,
1.2.1935.

Američka avangarda na prvim BITEF-ima

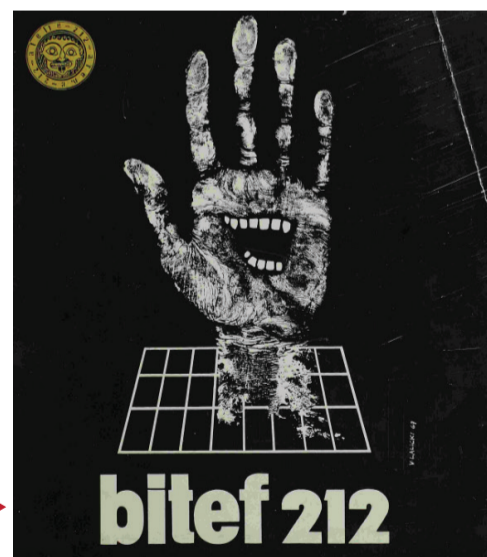
Sedma decenija 20. veka donela je sa sobom procvat avangardnog pozorišta, a centar je bio u Americi, gde se kroz alternativnu umetnost izražavalo neslaganje sa zvaničnom državnom politikom, pre svega sa Vijetnamskim ratom. Takođe, u avangardnom pozorištu, u duhu seksualne revolucije publika se prvi put susrela sa golotinjom na sceni. Jugoslavija tada prati svetska dešavanja, kako na planu popularne, tako i alternativne kulture.

Simbol avangarde u Jugoslaviji nesumnjivo je bio Beogradski internacionalni teatarski festival, BITEF koji je prvi put organizovan između 8. i 30. septembra 1967, a čiji su osnivači Mira Trailović i Jovan Ćirilov. Veze sa američkim izvođačima ostvarene su od samog početka, pa je jedna od pozorišnih trupa koja je učestvovala na prvom BITEF-u bio i Living teatar (Living Theatre), koji se smatra začetnikom američke pozorišne avangarde.

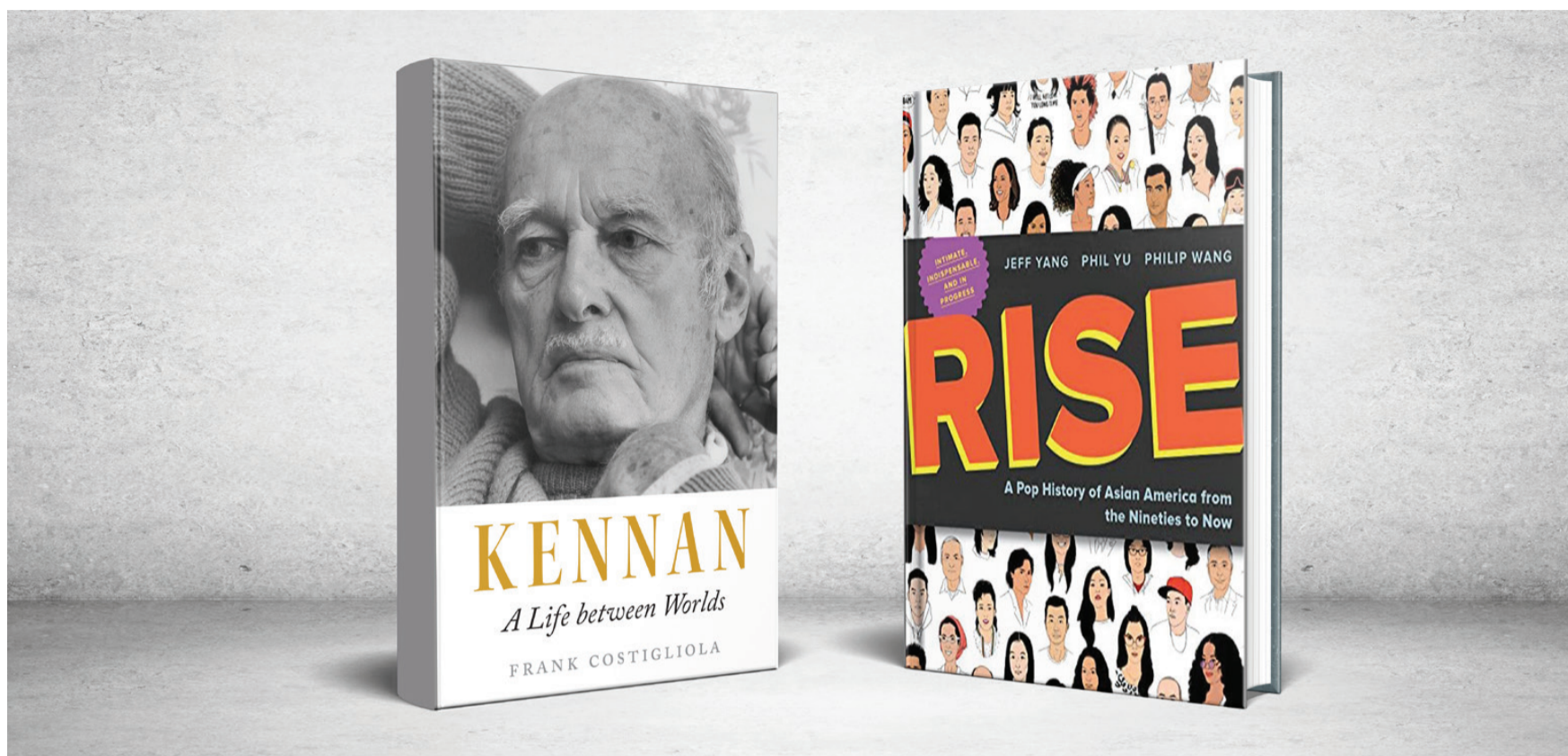
▲ „Antigona“,
Living Teatar

Poster sa prvog BITEFa
1967. Dizajn Vladislav
Lalicki

Njihovo izvođenje Brehtove adaptacije „Antigone“ na BITEF-u (24. i 25. septembra 1967) odigralo se iste godine kada i svetska premijera ove predstave. Glavnu ulogu igrala je osnivačica Living Teatra, rediteljka Džudit Malina, a predstava je bila snažna kritika američke intervencije u Vijetnamu, što je bilo u skladu sa zvaničnim jugoslovenskim spoljnopolitičkim opredeljenjem.

Već je prvi BITEF ugostio jedno od najznačajnijih imena američke pozorišne avangarde, ali ni drugi se nije pokazao ništa manje važnim s gostovanjem njujorške trupe Alvina Nikolaja, koju je finansirao Stejt department. I La Mama, Elen Stjuart prisustvovala je drugom BITEF-u, ali u okviru Okruglog stola, a sa svojom pozorišnom trupom na festivalu je nastupila 1970. sa najboljom of-brodvejskom predstavom „Arden od Feveršama“.

Frank Costigliola, **Kennan. A Life Between Worlds**, Princeton & Oxford: Princeton University Press, 2023.

Istoričari koji se odluče za pisanje biografije, pred sobom imaju težak zadatak, jer ne pišu samo o jednoj ličnosti, nego o čitavoj epohi u kojoj je ona živela i stvarala. Zadatak je naročito težak ukoliko je objekat istraživanja jedan od kreatora epohe, poput Džordža Kenana (1904–2005). Kenan je bio ključna ličnost američke hladnoratovske spoljne politike, idejni tvorac strategije obuzdavanja Sovjetskog Saveza, ambasador u Moskvi i Beogradu, i profesor na Prinstonu, čiji uticaj je bio osetan decenijama. Frank Kostiljola se u svojoj knjizi potrudio da nam pruži duboku i potpunu sliku autora „dugog telegrama“.

Kostiljola je profesor na Univerzitetu u Konektikatu i stručnjak za američku dvadesetovekovnu spoljnu politiku, koji se bavi se istraživanjem Kenanove ostavštine od 2009. godine. U novoobjavljenoj biografiji, Kenanov životni vek Kostiljola je u podelio na jedanaest celina. Prvo poglavlje govori o Kenanovoj porodici i odrastanju, da bi u sledećih pet poglavlja autor pisao o diplomatskom delovanju i intelektualnom sazrevanju Kenana do kraja Drugog svetskog rata. Poglavlja 7–10 govore o vrhuncu Kenanove karijere, u toku Hladnog rata, uključujući i njegove ambasadorske dane u Jugoslaviji (1961–1963). Poslednje poglavlje svedoči o ulozi starog, ali visprenog penzionera u posthladnoratovskim Sjedinjenim Državama.

Kostiljolino delo celovit je uvid ne samo u Kenanovu ličnost, nego u evoluciju diplomatije tokom čitavog američkog 20. veka.

Jeff Yang, Phil Yu, Philip Wang, **Rise. A Pop History of Asian America from the Nineties to Now**, New York: Harper, 2022.

„**Rise**“ je nesvakidašnja knjiga. Nju potpisuju dva istaknuta američka novinara azijskog porekla, Džef Jang i Filip Ju, kao i producent Filip Vang. Sva trojica su se na različite načine u prethodnim decenijama profilisali kao lideri azijskoameričke kulturne scene. Ne čudi što su, podstaknuti izlivima antiazijatskih sentimenata u Sjedinjenim Državama, pozeleli da knjigom o azijskoameričkoj kulturi podsete američku javnost na važnost njihove heterogene zajednice. No, njihovu knjigu nesvakidašnjom ne čini tema, nego koncepcija. „**Rise**“ je ispunjena kratkim, dinamičnim poglavljima koja su organizovana u šire, hronološke celine. Ovu knjigu ističe i kreativno korišćenje ilustracija, koju potpisuje Džulija Kuo.

U prvom delu knjige predstavljena su razmišljanja autora o najranijoj istoriji imigranata iz južne, jugoistočne i istočne Azije u SAD. Drugi deo posvećen je devedesetima, a treći i četvrti prvim dvema decenijama 21. veka. Posebno aktuelni su tekstovi iz poslednjeg dela, u kom autori razmatraju sadašnjost i budućnost azijskoameričkog prisustva u američkoj kulturi, sa osvrtom na ulogu Kamale Haris, koronavirusa, i uspona korejskog popa.

Ova knjiga, koja je kolaž eseja, intervjuva, stripa, čak i mima, uspela je da predstavi raznorodnu grupu Amerikanaca, a uz nju se svi zainteresovani za američku popularnu kulturu mogu i informisati i zabaviti.

BOLD

<https://boldserbia.rs/>

U Domu omladine je krajem 2022. godine održana svečana prezentacija novog projekta koji je pokrenula Ambasada SAD pod nazivom BOLD – Balkanski omladinski lideri. Program BOLD usmeren je ka stvaranju mreže mladih lidera i liderki u Srbiji koji imaju između 18 i 35 godina i žele da doprinesu pozitivnim promenama u okviru svojih zajednica kroz dve glavne oblasti: građanski aktivizam i ekonomski razvoj. Želja BOLD programa je i da inicira regionalnu saradnju kroz povezivanje mladih lidera iz susednih zemalja. Ukoliko niste bili u prilici da prisustvujete ovom događaju, posredstvom zvaničnog veb sajta sada imate mogućnost da se detaljnije informišete o samom projektu i mogućnostima koje nudi. Ako smo vas zainteresovali, a ispunjavate navedene kriterijume, i sami možete postati deo BOLD mreže popunjavanjem jednostavnog upitnika na veb sajtu. Putem ove platforme možete se informisati o različitim programima dostupnim članovima i članicama BOLD mreže. U slučaju da imate određene projektne ideje, ali biste želeli da ih dalje unapređujete, onda su programi BOLD radionica idealni za vas. Ukoliko ste ipak osmislili projekat koji će imati uticaja na vašu zajednicu, definisali ciljeve i pronašli partnere, tokom čitave 2023. godine je otvoren konkurs za dodelu BOLD grantova. Pored navedenog, BOLD programi vam nude mogućnost učešća u akademskim i profesionalnim razmenama, koji podrazumevanju i boravak u relevantnim institucijama u Sjedinjenim Američkim Državama. Za sve dodatne informacije, detaljnija uputstva i rokove, obavezno pratite BOLD veb sajt!

The Andy Warhol Museum

<https://www.warhol.org/>

Uprkos tome što je stvaralaštvo simbola pop-arta, uticajnog američkog slikara, režisera i producenta, Endija Vorhola bilo vezano za Njujork, ukoliko želite da istražujete lik i delo ovog umetnika, savetujemo vam da se uputite ka Pensilvaniji. Muzej Endija Vorhola, smešten u njegovom rodnom Pitsburgu, predstavlja najveću muzejsku instituciju u Severnoj Americi posvećenu stvaralaštvu jednog umetnika. Na sedam spratova građevine u kojoj je smešten Muzej, predstavljen je čitav Vorholov umetnički opus nastao u periodu od 1940-ih do 1980-ih godina koji sadrži 900 slika, oko 100 skulptura, 4000 fotografija, 60 filmova i preko 4000 video-zapisa. Digitalna platforma Muzeja omogućava vam da se upoznate sa sadržajem galerija i Vorholovom biografijom, te najvažnijim događajima i delima koja su je obeležila. Najznačajniji deo platforme za virtuelne posetioce predstavljaju digitalizovani sadržaji. Među njima se nalaze fotografije i Vorholova druga umetnička dela, poput „Konzervi Kembel supe“, „Koka-kole“, zatim portreta slavnih ličnosti kao što su Elizabet Tejlor, Merilin Monro, Elvis Prisli i radovi nastali u saradnji sa Žanom-Mišelom Baskijatom. Ljubitelji Vorholovih filmova i televizijskih emisija takođe imaju priliku da, uz doplatu, pogledaju neka od ostvarenja koja se nalaze na platformi. Poseban odeljak na veb sajtu posvećen je edukativnim materijalima, planovima lekcija i prezentacijama za nastavnike i profesore, sa ciljem da američku umetnost, istoriju i društvo druge polovine 20. veka približe učenicima.

Newsletter
Vol. 36
januar 2023.

Have you met...

Katarina Beširević je saradnica Centra za američke studije, doktorantkinja i istraživač-pripravnik na Odeljenju za istoriju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, kao i sekretarka Udruženja „Fulbrajt i prijatelji“. Radila je na nekoliko projekata CAS uključujući i dve „Američke istorije u učionici“ i zajednički projekat sa Muzejom Jugoslavije „Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“. Pored istorije interesuje se i za jezike: završila je klasično odeljenje u Filološkoj gimnaziji, a znanje mađarskog omogućilo joj je da se na master studijama na CEU bavi novosadskom avangardom.

Na master studijama se bliže upoznala sa metodom usmene istorije, koji je postao centralni deo njenog doktorskog istraživanja, a tema njene disertacije je: „Amerika u sećanjima u Srbiji (1970-2000): istraživanja iz usmene istorije“. Usmenu istoriju koristi kako bi prikupila različita sećanja o Americi i kako bi utvrdila dominantne narative i slike o SAD kod stanovništva u Srbiji od 1970. do 2000. godine. U svom daljem naučnom radu namerava da koristi ovaj metod za izučavanje i beleženje sećanja o ratovima devedesetih. Njene najupečatljivije slike Amerike su odrastanje uz Diznijeve crtače i „Cartoon Network“, a među njenim omiljenim filmovima su svakako „Casablanca“, „Hair“ i „Apocalypse Now“.

Najave konferencije konkursi

Nedelja američke kulture i društva

Sa velikom radošću najavljujemo našu petu Nedelju američke kulture i društva koja će se održati između **27. marta i 1. aprila 2023.** godine.

Na ovogodišnjoj radionici, čija je tema „Američko putovanje“, profesori sa Filozofskog fakulteta vodiće studente kroz različita značajna mesta i lokacije u Americi, istražujući, između ostalog, ikonična mesta i predele. Na tom putovanju, studenti će upoznati Amiše, geta, kauboje, hip-hop kulturu, Holivud, i mnoga druga stvarna i imaginarna mesta važna za razumevanje Amerike.

Small Alumni Grants Program

Konkurs za „Small Alumni Grants“ program Američke ambasade otvoren je do 17. marta 2023. godine, a detaljnije se možete informisati na linku: <https://bit.ly/SmallAlumniGP>

Serbian-American Cooperation Grants

Konkurs za „Serbian-American Cooperation Grants“ program Američke ambasade otvoren je do 1. aprila 2023. godine, a detaljnije se možete informisati na linku: <https://bit.ly/s-a-coopGP>

ALUMNI SMALL
GRANTS FUNDING
OPPORTUNITY 2023

Applications deadline March 17, 2023

SERBIAN-AMERICAN
COOPERATION GRANTS
PROGRAM FUNDING
OPPORTUNITY 2023

Deadline for Applications: April 1, 2023